

TISZA

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétévi
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezsa-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 264. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1914 november 13.

A miniszterelnök hadaink helyzetéről

Gróf Tisza István miniszterelnök Nagyvárad város főispánjához a következő táviratot intézte:

Hlatky Endre főispán urnak Nagyvárad. A közönség tájékoztatása céljából közlöm, hogy galíciai visszavonulásunk a végleges sikert biztosítani hivatott stratégiai okokból teljesen önként határozottatott el és az ellenség megverése után zavartalanul hajtott végre. Az orosz sereg csak távolról kísérte csapatainkat. A harcok egyelőre szünetelnek, a kárpáti szorosokat megszállottuk és megerősítettük. Bizalommal és reménnyel várhatjuk a küszöbön álló eseményeket. A szerb fősereget támadó haderő északról Sabác, délről Krupánj felől győzelmesen halad előre. A szerbeket várszerűen megerősített állásaiból kivetette, tegnap 4300 foglyot, 28 ágyut stb. zsákmányolt. A két tűz közé vett szerb sereget csak gyors visszavonulása mentheti meg a pusztulástól. A németek nyugaton lassan, de biztosan haladnak előre. Török győzelmek híre érkezik úgy a Kaukázusból, mint Egyiptom felől. **Tisza.**

A Vörös-Kereszt Egylet ünnepe.

Gróf Csekonics Endre látogatásai.

Ünnepnapja volt tegnap nemcsak a Vörös-Kereszt Egyletnek, hanem Nagyvárad előkelő társadalmának is, ahol oly melegen karolják fel a harcstérről érkező sebesülteink gondos ápolását. Az ünneplés központja gróf **Csekonics Endre** v. b. t. t., a Vörös-Kereszt Egylet fennkölt lelkű királyi biztosa volt.

Tisztelgés a királyi biztosnál.

Tegnap délelőtt 10 órakor Nagyvárad társadalmának sok előkelő tagja gyűlt össze a püspöki széklakban, hogy üdvözölje a Vörös-Kereszt Egylet királyi biztosát: gróf **Csekonics Endre** v. b. t. tanácsost. Az üdvözlésre megjelentek: **Hlatky Endre** főispán, **Fetszer Antal** felsz. püspök, **Rádl Ödön**, **Bary József**, **Ember Géza**, **dr. Hoványi Géza**, **dr. Hoványi Gyula**, **Németh István**, **dr. Mayer László**, **dr. Móricz Ernő**, **Lovassy Ferenc**, **dr. Balogh János** (Nagyszalonta), **Besser Hugó**, **Tatár Zoltán**, **Hoffbauer József**, **Lukács Odön**, **dr. Gyöngyössi István**, **dr. Frankó József**.

A megjelent hölgyek a következők: **Des Echerolles Kruspér Sándorné**, **Pallay Lajosné**, **Lovassy Ferenéné**, **Markovics Antalné**, **Szik-**

szay Lajosné, **Kaszó Andrásné**, **dr. Fráter Imréné**, **Buzássy Albertné**, **dr. Gyöngyössi Istvánné**, **Sas Edéné**, **özv. Óváry Sándorné**, **Nagy Gézáné**, **Molnár Gezáné**, **Mihelyi Lajosné**, **Grunwald Henrikné**, stb.

Nemsokára megjelent gróf **Csekonics Endre** az egylet diszgyenruhájában. Hatalmas alak, hófehér hullámos hajjal, az arca csupa jóság, csupa derű. Még most is meglátszik rajta az a délcegség, amellyel a koronázáskor a jászkun bandériumot vezette a koronázási díszmeneten. Kiséretében ott volt gróf **Széchenyi Emil** egyesületi főmegbizott, honvédhuszár egyenruhában. A magyar levették ideálja, a legnagyobb előkelőséggel párosulva. Vele volt még **Farkas László** udvari tanácsos, egyesületi főorvos, és a házigazda: gróf **Széchenyi Miklós** v. b. t. t., megyéspüspök.

A terembe lépő királyi biztost **Hlatky Endre** Nagyvárad város főispánja üdvözölte a város nevében.

— Talán nem tudjuk azt bemutatni — mondotta — ami teljesen megfelelne Nagyméltóságod magas várakozásának, mert városunkban csak egy éve hogy megalakult a

Vörös-Kereszt Egylet fiókja, de már eddig is megtettünk minden lehetőt s hisszük, hogy az eddigiekkel meglesz elégedve és ha hibák mutatkoznak, rajta leszünk, hogy ezt kiküszöböljük.

Eljenzések között végezte a főispán üdvözlő beszédét, mire a királyi biztos szíves szavakkal válaszolt. Nagy reményeket fűz az egylet működése elé, amelynek az a magasztos feladat jutott, hogy enyhítse a szenvedéseket. Ez a magasztos közös célunk, amelyért mindent meg fogunk tenni. Végül megköszönte, hogy üdvözlésére ily számszerűen megjelentek.

Ezután a főispán bemutatta jelenlévőket a királyi biztosnak, aki nem egy ismerőst látott viszont az üdvözlők között s nagyon megnyerő modorban váltott kedves szavakat az összes jelenlevőkkel, mire az üdvözlés véget ért.

A szemináriumban.

Először a róm. kath. papnevelő intézetbe hajtattott a fényes társaság. A kék reverendás kis papok s a fehér ruhás ápolónők állottak mintegy kedves díszőrséget a fehér szobákban, hol lelkesülő lélekkel, csillogó szemekkel várták a sebesülteket a vendégeket. A királybiztos elbeszélgetett a betegekkel, többeknek megvizsgálta sebeit s bátorítva őket mihamaribb, teljes gyógyulást kívánt nekik. Majd **Óvári Sándorné**, **dr. Mayer Lászlóné**, **dr. Balkányi Ernőné**, **özv. Barabás**

Gézáné urasszonyoknak s a Beider nővéreknek külön is őszinte elismerését és köszönetét fejezte ki, mint olyanoknak, akik tudomása szerint a Vörös Kereszt nemes hivatásának, hazafias céljának betöltésénél Váradon elsősorban fáradoztak, buzgólkodtak, áldoztak.

A betegnyugvó állomáson.

A betegnyugvó állomás ápolónői karát és főorvosát: dr Waldmann Bélát teljes működésben találta a királybiztos és kísérete, akik között ott volt gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök. Epen akkor érkezett meg a kórházvonalat s a sebesültvivők egymásután szállították le a nehéz sebesülteket a vonatból. Nagyvárad urhölgyei közül sokan és a Szent Vince-intézet Irgalmas nővérei az intézet főnöknőjével élükön vettek részt a sebesültek ápolásában. Egy óriási terem van itt tele ágyakkal, mindeniken hófehér ágyneműek és dagadozó párnák nagyon finom ágyneművel. Már forr a tea, a hidegfelvágottak és az ételneműek garmadába rakva várják a sebesülteket. Mindenütt a legnagyobb rend s a hófehérbe öltözött ápolónők sűrűnek-forognak.

A belépő királyi biztost Des Echerolles Kruspér Sándorné üdvözölte, aki aztán körüljárta a termet és a főorvos bemutatta az állomás egész berendezését, roppant nagy készleteit, melyekről megjegyezte, hogy egy részüket Fetser Antal felsz. püspök sajátjából szerezte be. A királyi biztos odalépett Fetser Antal felsz. püspökhöz és meleg szavakkal emelte ki áldozatkészségét, megköszöntve fáradozatlan buzgalmát, melyet a sebesültek ápolásában sem éjtel, sem napot meg nem különböztetve, kifejt.

— Múltóságod óriási működést fejt ki, mondotta a királyi biztos, mire a püspök szerényen háritotta el a nagy dicséretet.

A főorvos kész statisztikát közölt az itt ápolt sebesültekről s hogy hány részesült kötözésbe. A királyi biztos nagy figyelemmel hallgatta meg az adatokat. Ezután kosíra ült az illusztris társaság és folytatta a látogatást.

A Jobbkéz varróhelyiségében.

A vasuti nyugvó állomásról a kir. törvénytársasághoz vágatott a fényes kocsisor a Jobbkéz egyesület fehérnemű osztálya működésének megtekintésére. Az egyesület hölgyei, mintegy ötvenen Pallay Lajosné urnóval élükön szorgalmasan munkálkodva várták a díszes vendégeket. Berregő gépek, suhogó patyolat, guruló gombolyagok és sok-sok fehérség közepéből kipirosuló arcok, csillogó szemek rajongása fogadta az excellenciás urakat, akiket végtelenül kedvesen lepelt meg a serényen dolgozó áldott kezek serege s azután a hatalmas mennyiségű már kész vagy még elkészítésre váró fehérnemű, mely a helységekben főlhalmozva volt. A kegyelmes sokakat, egyeseket és csoportokat kitüntetett megszólításával; elragadtatással és kedves humorral fejezte ki elismerését áldozatkész fáradozásukért.

A Vörös-Kereszt főzöhelyiségében.

Közelgett a dél s egészen stilszerű volt, hogy a főzöhelyiségbe vitt a vendégek utja. Boócz Gézáné, dr Fráter Imréné, Buzássy Albertné, Gyöngyössy Istvánné pompás, gyönyörűen tiszta konyhába vezették a látogatókat. Hatalmas edényekben párolgott, főtt, illatozott finom fűszerleves, becsinált, olasz és hevert egymás mellett szép sorban — mint katonák a lövészárokban — huszonhét darab egészben sült szárnyas. Az édes — a szószeros értelmében édes — női kezek egy-egy eszébe párolgó, aromás, kitűnő huslevessal kínálták meg vendégeiket, majd akik jobban érezték a dél közelségét, a női szakács-művészet névről ismerhetetlen remekléseiből élvezhettek. A vendégek megjegyezték nevüket a vendégkönyvbe s távozáskor meg is jegyezték, hogy ez talán luxus is volna már s bizony fogytán van a

kamara tartalma. De ők ellenállhatatlan kedvességgel felelték: hogy a súlyos sebesült katonáknak bármi áldozat is kevés és eddig is csak 100 napi adagra rendezkedtünk be, mégis a háromszorosát adtuk ki naponként s eddig már vagy 6000-et. Bizunk a társadalom szívében.

A biharmegyei közpórházban.

Délelőtt még a haretéri kiállítás megnyitására vettek részt a magas vendégek, a miről lapunk más helyén számolunk be. Délután pont három órakor a biharmegyei közpórházba hajtatott a király biztos gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök, gróf Széchenyi Emil s Farkas László dr-ral egyetemben. dr Fráter Imre kórházi főorvos üdvözölte a vendégeket, jakik először egy külön szobában fekvő súlyos sebesült német hadnagyot látogattak meg s hosszan elbeszélgettek vele. Majd a sebesültek kórtermeit járták be, hol a sebesültek fehér ágynemű, fejénél mindnek egy-egy őszirózsa csokorral feküdtek. A királyi biztos kegyelmes ur és a megyéspüspök is minden sebesültet megszólítottak, hogyléte és sebesülésének története felől érdeklődtek s gyors javulást kívántak nekik. A betegek között két orosz is van. Egészen szimpatikus arcú szőke gyerekek, akik mikor érezték, hogy róluk folyik a beszéd (az ilyent meg érzi az ember) büszke, sugárzó arccal emelkedtek fel ágyukról s igazán becsületes tekintettel néztek a vendégek szemébe. Különben igen derék és engedelmes fiúk, akiket már több szóra megtanítottak az ifju, kedvesen pajzán kis ápolónők. Megtekintették a hófehér, csillogó operációs termet, mely a borus idő dacára is tisztán világos volt, mint egy havas kép s elbucuzáskor a királybiztos legmelegebb elismerését fejezte ki Fráter Imre dr a kórház és az egész Vörös Kereszt fáradozatlan buzgalmu, gyönyörűen emberi érzésű orvosa előtt. A Vörös Kereszt fiatal, mosolygós arcú ápolónői állottak sorfalat a távozó kegyelmes előtt, aki mind-egyikkel kezét fogott s szelíd jókedvvel jegyezte meg fehér főkötőjükre, hogy kívánja: mihamarabb igazi legyen az a kedves fejcsékéiken.

A csapatkórházban.

A haretér hős sebesültjeinek másik nagy, mondhatni első gyűjtő helye a csapatkórház a Sal Ferenc utcán. A sebesültek illusztris vendégeit a nagyvárad katonáorvosok élén dr Schatz Jakab fogadta. A kórház ősi, kikoptatott folyosóin, lépcsőin katonás fegyelemmel tartott betegek közé jutott a társaság. A két kegyelmes itt is majd minden sebesültet megszólított, elbeszélgetett vele s akadt nem egy kedves, megható jelenet. Hosszasan beszélgettek Bihari Eendrével, Bihari Ákos öccsével, aki a szerb haretéren sebesült meg súlyosan, de már jobban van. Különösen tetszett a királybiztosnak egy jóképű magyar. Zebédi Istvánnak hívják és őt súlyos sebet kapott Lublin alatt: egy lövést a balmellébe, egyet a gyomrába, eltört két helyen a lába s egy vágott sebe volt. A kegyelmes rendkívül meleg hangon beszélgetett a nyárádkereszturi magyarral, aki a bucsuzáskor így szólt egyszerű paraszti szóval:

— Áldja meg az Isten a nagyságos urat, — persze nem tudta szegény, hogy egy kiesit följebb kellene kezdenie. A kegyelmes ur őszinte elismerésének adva kifejezést távozott.

A Szent József-intézetben.

A Szent József-intézetbe mentek a látogatók ezután, hol kedves meglepetésként dr Popovits Miklós a Szt. József intézet orvosa üdvözölő beszéddel fogadta a sebesültek előtt, akik a kegyelmes urat, mint a Vörös-Kereszt áldásos intézményének első munkását, lelkes eljenzéssel fogadták. A királyi biztos, mint régi ösmerőst üdvözölte Mayer Antal alkormányzót, akit Schlauch biborosnak az egyesületben való alelnöksége idejéről ismert.

A sebesültekkel beszélgetett azután hosszabb ideig, majd távozásakor csengő hangon zengett végig a termeken az egészséges ápoló hangja:

— Vigyázz! s a többnyire lábadozó betegek — köztük egy, akinek orrán ment be a lövés és fülén jött ki — feszes diszállásban bucsuztak a magas vendégektől.

A látogatások befejezése.

Hosszu vágatással vitték a látogatókat kíséretükkel a csendőriszkolába, hol az óriás kórháznak csak egy részét tekinthette meg a hosszú hajú nemes vendég, aki délelőtt óta egy botra támaszkodva, állandóan járt-kelt, lépcsőket kuszott meg, beszélt, vigasztalt, humorizált egész nap. Eljövételkor épen a Bóné-kut felől masirozó katonák jöttek hangosan nótázva, azzal a lelkes érzéssel szívükben, mely most a harc előtt a csatába huzza őket s ott a kórágynon pedig nyugalommal, rajongással tölti el a sebesült vitéz lelkét, mely záloga annak a hitnek, hogy e hazán a poklok kapui sem vesznek erőt soha. Végezetül még a reáliskolai tartalék-kórházat látogatta meg a királyi biztos, itt is, mint mindenütt legteljesebb megelégedésének adva kifejezést azért a nagyszerű, példás rendért, tisztaságért, kötelességtudás és áldozatkész lelkesedésért, munkáért, melyet a Vörös-Kereszt váradi fiókja kifejt.

A vendégek elutazása.

A látogatások befejezése után gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök palotájába tértek vissza a vendégek. A legteljesebb és legmelegebb elismerésüket fejezték ki ismét a váradi Vörös-Kereszt működése fölött, melyben a város intelligenciájának és egyszerű polgárainak és különösen Des Echerolles Kruspér Sándorné vezetése alatt a hölgyközönségnek egyaránt része van. Este a püspöknél vacsora volt, melyen a magas vendégeken kívül Hlatky Endre és Miskolczy Ferenc főispánok, Radu Demeter gör. kath. püspök, Belopotoczky Kálmán ny. tábori, Fetser Antal felszentelt püspökök, Rimler Károly polgármester, Kollányi Ferenc, dr Fráter Imre, dr Schatz Jakab, Gyöngyössy István, Hofbauer Pál, dr Waldmann Béla, Balogh János, Brém Lőrinc, Lupossny Gyula, dr Mazurek Gyula, Besser Hugó voltak jelen.

A vendégek este 11 órakor utaztak el.

Vita a főjegyzői szék betöltése körül.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

A tegnapi városi közgyűlés csendesnek ízerkezett, de mindjárt a polgármesteri jelentés kapcsán egy óráig tartó vita indult meg a felett, hogy betöltsék-e a megüresedett főjegyzői széket, vagy várjanak jobb időkre.

Volt felszólalás bőven pro és contra, míg végre dr Molnár Imre, a törvényhatóság ezen régi, ideális gondolkodásu embere világitott rá hazafias felszólalásában arra az utra, amelyet követnie kell a törvényhatóságnak, ha helyesen és igazságosan akar eljárni.

A törvényhatóság ezt az utat fogadta el s úgy határozott, hogy egyelőre függőben tartja a jegyzői állás betöltését.

Hosszabb vita fejlődött még ki a vi-galmi adóról szóló szabályrendeletnél.

A közgyűlést ma, pénteken folytatják.

A tanácskozás lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnöklété alatt a

törvényhatóság tagjai szép számmal voltak jelen.

A főjegyzői szék betöltése.

A polgármesteri jelentés, a szokott adatokon kívül bejelenti *Bordó Ferenc* főjegyző halálát s javasolja, hogy tekintettel a mostani nehéz időkre s hogy sokan a hadban vannak s az esetleg még megüresedő állásokra nem pályázhatnak, ezuttal későbbre halasszák ugy a főjegyzői, mint az esetleg megüresedő többi állások betöltését.

Sulyok István nem fogadja el a főjegyzői állásra nézve a polgármester javaslatát. Ilyen fontos állást nem lehet üresen hagyni a város érdekében. A halasztás a kommunitás jogának felfüggesztése volna. Indítványozza, hogy a főjegyző állás betöltését tűzzék ki a december havi közgyűlésre.

Dr. Hoványi Géza helyesli a főjegyzői állás betöltésének kitűzését a decemberi közgyűlésre. De ezenkívül a tanácsosi állást is töltésük be, míg az esetleg megüresedő többi állások betöltését hagyják függőben. Rátér a jelentés egy másik pontjára. A polgármester a 37. háziezredet fényes győzelme alkalmából táviratban üdvözölte. Ezért fejezze ki a közgyűlés elismerését a polgármesternek s a háziezred szép haditényét megalégedéssel vegyék tudomásul s hajtsák meg az elismerés zászlóját az ezred vitézségük előtt.

Rimler Károly megvilágítja a dolgot s példákat hoz fel, hogy a mai viszonyok miatt egyes városok az egész tisztújítást elhalasztották. Azt nem helyesli, hogy egyik állás betöltésük, a másik nem. Akik harcban vannak, hátha tudomást sem szerezhetnek a pályázatról. Ezek az indokok vezették a javaslat megtételénél.

Dr. Molnár Imre a polgármester javaslatát helyesli. Jogsérelemnek tartja, hogy akik itthon vannak, kényelemben, azokkal betöltik az állásokat, míg akik életüket kockára teszik s a harcban küzdenek a hazáért, elfoglalják az állásokat. Ez igazságtalanság.

Dr. Perczel Adolf csak a főjegyzői állás betöltését kívánja.

Dr. Hoványi Géza belátja a Molnár Imre által mondottak igazságát, tehát a tanácsnoki állás betöltését elejti s csak a főjegyzői székét töltésük be.

Gábel Jakab a polgármester javaslatát fogadja el.

Dr. Hoványi Gyula szólott ezután. A kormány felruházta a helyettes kinevezésével azt a férfit, akit mindnyájan tisztelünk: a főispánt. Ebben bizzunk még. Ha a törvényt vesszük, minden állást be kellene tölteni. De nézzük a mai állapotot; igaz az, amit Molnár Imre mondott. Ez a beesület, a tisztesség.

A tanács javaslatát elfogadták, dr. Hoványi Gézának a 37. ezredre vonatkozó indítványával.

A belügyminiszter ez idő szerint nem hagyta jóvá a Kereskedelmi Csarnok által felállítandó Kereskedelmi leányiskola segélyezését.

Dr. Hoványi Géza tudomásul veszi a leiratot, de kéri a város tanácsát, hogy alkalmas időben tegyen előterjesztést a dologban.

A hadi kölcsön.

A hadi kölcsön tárgyában a tanács javaslatát, hogy **Nagyvárad városa 200,000 koronát jegyezzen**, vita nélkül, lelkesedéssel elfogadták.

Kecskemét város átiratát a progresszív hadiadó behozatala tárgyában pártolják s felírják a kormányhoz e tárgyban.

Tudomásul vették a tanács jelentését, hogy közlélmény céljából 20,000 koronát szavazott meg a tanács s ennek terhére 10 vasuti kocsit burgonyát rendelt.

A vigalmi adó.

A tanács előterjesztette a vigalmi adóról szóló szabályrendelet-tervezetét. A terve-

zet szerint a színházi előadásokra nem terjed ki a szabályrendelet intézkedése.

Kelen Béla tekintettel a mostani viszonyokra, a szabályrendelet tárgyalásának elhatározását javasolja.

Weisz Lajos az kívánja, hogy a színházra is terjesszék ki a vigalmi adót s kéri, hogy ha a tanács újból a közgyűlés elé hozza a dolgot, erre is legyen tekintettel. Különben elfogadja *Kelen Béla* halasztó indítványát.

Lukács Ödön érveket hoz fel a szabályrendelet mellett.

Dr. Hoványi Gyula ilyen nehéz időben nem tartja alkalmasnak új adó behozatalát, hanem meg kell várni azzal a jobb időket. A munka után a tisztességes szórakozás szükséges s a szórakozásra adót kivetni helytelen dolog. Természetesen a nemes szórakozást érti. A visszaéléseket meg kell torolni. A színházat újabb teherrel sújtani, igazságtalan. A szórakozásra ne tegyünk bilineseket.

Lukács Ödön a mai viszonyok között is igazságosnak tartja a vigalmi adót. Azokat a nemes szórakozásokat, amelyekre *Hoványi Gyula* hivatkozik, ki lehet venni az adó alól. Különben is az adó a társadalom azon rétegét érinti, amely azt könnyen elbirja.

A szabályrendelet-tervezetet általánosságban elfogadták.

A részleteknél *Weiszlovits Gyula* indítványozta, hogy a kártyázásra is vessék ki az adót.

A többség úgy a színház, mint a kártyázás megadóztatását elfogadta.

A tárgyalás során azonban belátták, hogy ezt nem elég csak en bloc elfogadni, hanem a módokat alapos tanulmányozás után lehet csak megállapítani. Ezért kiadták a tanácsnak.

A közgyűlés hátralévő ügyét ma, pénteken tárgyalják.

A világháború.

Przemysl új ostroma.

Budapest, nov. 12. A Mittagzeitung tudósítója táviratozza Prágából: A prágai Bohemia című lap mai száma Przemyslből a következő helyzetképet közli:

— A polgári lakosság elhagyta a várost. A helyőrség és a vár védőserege a legnagyobb győzelem reményével van eltelve. Biznak benne, hogy az oroszok ismét itt hagyják a fogukat. Az utóbbi napokban rengeteg mennyiségű municiót hoztak a várba és hallatlanul magas hegyekre halmozták fel a hadikészleteket, úgy, hogy Przemysl vára elegendő eséllyel van ellátva és hónapokig nyugodtan állhatja az ostromot.

— Tegnapelőtt óta folyvást hallatszik az ágyudörgés, jelöl annak, hogy az oroszok közelednek. Tegnap két ellenséges aeroplán jelent meg nagy magasságban a vár felett. Az egyik erődből shrapnellekkel lövöldöztek rá. Egyenesen a mi fejünk fölé szállottak el és ekkor mi is jól célbavettük, de magasan repültek és nem tudtuk megállapítani, vajjon kárt tettünk-e gépeikben. Annyi bizonyos, hogy messze tőlünk leszállottak.

Reméljük, hogy a második ostromot épp olyan sikerrel fogjuk állni, mint az első. Gránátok és shrapnellek repülnek át hozzánk. Kárt azonban nem tesznek. A mi ágyúink és tarackjaink hasonlíthatatlanul jobbak az övéiknél.

Csapatunk Krupanjen tul nyomulnak előre.

• Csapatunk megszállták Krupanjt és a valjevói országot magaslatait, csapatunk nagy értékű sikereket értek el Ljesnicától északra. A sabac—Ljesnicai vasútvonalon teljes birokbevétele után a vasútvonallal párhuzamosan haladó sabac—Ljesnicai országot még szerb kézen volt délnyugati részét is elfoglaltuk és megszálltuk az országot mentén elhúzódó Petlovas és Ribari községeket. Az ellenséges tüzést, igen érzékeny károkat okozva neki, a 318 háromszögellési pontról is elkergettük és a Petkovicsa és Lipolist községek között levő utat is megszálltuk.

Ezzel biztosítottuk a vonalon végig húzó kitérőt és széles országot is, a me-

lyen az első élelmiszert szállító tréncsapat már tegnap el is indult es Prinjavorig juthatott.

A szerbek vesztesége a gyors iramban haladó folytonos támadásokban igen jelentékeny. A Plesnicánál vívott ütközetben a szerbek ötszáz halottját temették el csapataink. Krupanj körül 3000 foglyot ejtettünk, közte negyven tisztet is. Ugyanekkor nyolc ostromágyu és tizenkét gépfegyver került a kezünkbe. Az elfogott szerb tiszték elbeszéléséből kiviláglik, hogy a szerbeket gyors és erőteljes, minden oldalról előretörő támadásunk rendkívül meglepte és megfélemlítette. A szerb tiszték azt hiszik, hogy nagyobb ellenállás Valjevóig az ő részükről aligha történhetik.

Az Emden pusztulása.

Amsterdamból táviratozzák lapunknak: Az Emdent üldöző angol, francia, orosz, japán és ausztráliai hajók közül ez utóbbinak a Melbourne és Sydney cirkálóknak sikerült az Emdent megtalálni s a Sydney akkor bocsátkozhatott vele tüzéségi harcra, a mikor az Emden legénységének nagy része parton volt, hogy a világitótoronyt és a szikratávíróállomást elpusztítsa. A harcban az Emden legénysége súlyos veszteségeket szenvedett s végre is a tulerő elől a kapitány hajóját zátonyra vitte s ott felgyújtotta.

Az Emden tisztikarához tartozott Hohenzollern Ferencz József herceg is, Vilmos Hohenzollern herceg másodszületett fia, aki azelőtt a nyugati harcban volt.

Az Emden parancsnoka hadifogságban.

London, november 12. (Magyar Távirati Iroda.) A Reuter-ügynökség hivatalosan jelentti: Müller kapitány, az Emden cirkáló parancsnoka és Hohenzollern Ferenc József herceg sorhajóhadnagy sebesülés nélkül hadifogságba került. Az Emden vesztesége kétszáz halott és harminc sebesült.

Az admirális elrendelte, hogy az Emden megmenekült matrózait minden katonai tiszteletadásban részesítsék és a kapitánynak, valamint a tiszteteknek hagyják meg kardjukat.

Német ostromágyuk Yperennél.

Genf, november 12. Az Echo de Paris tudósítója táviratozza Dünkirchenből: A né-

metek minden erőfeszítéssel azon vannak, hogy Ypern előtt áttörjék a szövetséges sereg vonalát, hogy így Haasebroukon keresztül Calaisba juthassanak. Ypernt tíz kilométer távolságból bombázzák nehéz német ostromágyukkal. Már napok óta tart az ágyuzás és közben hatalmas német segédcsoportok jönnek Lüttich és Mechela felől Ypern alá.

Dover előtt elsüllyesztettek egy angol hadihajót.

London, november 12. (Magyar Távirati Iroda.) Az angol admirális közli, hogy a Niger angol ágyus torpedónaszádót ma reggel Dover

magasságában egy német tengeralattjáró hajó elsüllyesztette. Az összes tisztet és a legénység harminchét emberét megmentették.

A döntés közel van.

Amsterdam, november 12. A párisi táviratok elismerik, hogy a németek offenzívája ellenállhatatlan és hogy Észak-Franciaországban a döntés már csak rövid idő kérdése. Különösen Arras körül hevesek a németek támadásai és így lehetetlen megakadályozni a szövetséges sereg áttörését.

Durva támadás

a Pesti Hirlapban magyar főpapok ellen.

Mikor Simonnak gondolatok tolnak az agyába.

A Pesti Hirlap tegnapi számában valami dr. Gáthy Simon névre hallgató alakzat (van-e, ki-e nevet ismeri?) kijelenti, hogy gondolatok tolnak az agyába s a tolnásnak, úgy látszik, nem tudott okosabb becsapolást adni, minthogy cikket írt a magyar főpapságról és a háború költségeiről.

A Pesti Hirlap Simonjának gondolatai oda tolnak, hogy a háború sokba kerül, tehát vegyünk pénzt a katolikus egyháztól. Világért se azokat bántuk, akik távollétükkel tündökölnek minden téren ebben az gyönyörű nemzeti felbuzdulásban, hanem nyuljunk a katolikus egyház vagyóhához.

Simon ur, úgy látszik nem olvasta azt a talpraesett röpiratot, melynek címe: a szekularizáció — rablás. A Pesti Hirlap saját külön Simonja a régen rablásnak, kasszafurásnak ismert szekularizáció nótáját verklizi újra, egyelőre csak részletekben, mollban, de annál hamisabban.

Viszket a tenyerünk és szeretnénk egyet-mást megírni arról, mit csinálnak a mai háborús világban a Pesti Hirlaphoz közel állók? De türtöztetjük magunkat. Ez a mai háború próbaköve nemcsak a magyar nemzet életére, hanem annak is, ki igazán áldozatkész fia a hazának? Nem bántunk senkit; a tények beszélnek. De azt még sem lehet szó nélkül túrni, hogy egy valaki, egy akárki most, mikor első sorban a katolikus főpapság vezet az áldozatkész terén, ezt a pártatlan, gyönyörű áldozatkészéget nemcsak hallatlan vakmerőséggel letagadja, hanem ferdítésekkel, gonosz és valótlan tödítésekkel arra uszítson, hogy — kapkodjunk a másé után, persze ez a más Pesti Hirlapéknál a katolikus egyház lévén.

Sem terünk, sem kedvünk nincs arra, hogy a méregkeverő cikk minden valótlan állításával foglalkozzunk. Akkor végig kellene cáfolnunk minden sorát, ennyit pedig a Pesti Hirlap Simonjának agyába tolnó zagyva gondolatok igazán nem érdemelnek. Csak két kis részzel kell némileg foglalkoznunk. A többi épp ilyen értékű. A cikk ugyanis Nagyvárad felé is sandít és a nagyváradai káptalan két illusztris tagját kívánja meghurcolni.

Az egyiket nem nevezi meg, csak névtelenül rágalmazza meg, azt mondván róla, hogy kanonoki és apáti jövedelme mellett muzeumi őri fizetését is húzza és 56,000 korona jövedelme van. Nem tudjuk, vállalna-e a cikkíró annyit a körmére, a hány tizezresrel tulszokell a valóságban. Az igazság pedig az illető kanonokról az, hogy muzeumi őri csak volt, de erről az állásáról természet-

szerüleg kanonoki kinevezése után leköszönt. Ellenben az illető ma az országos hiteles helyi levéltárak felügyelője, a mire kiadása bőven van, fizetést ellenben nem kap, továbbá elnöke a Julián-egyesületnek, a mely állás szintén nem fizetéses, de bőséges áldozatokat kíván. A Julián-egyesület — megsugjuk Simon urnak — tartja fenn a horvátországi magyarságban a magyar lelket — ennek az egyesületnek hazafias, áldozatkész, buzgó és önzetlen elnökét akarja meghurcolni a Pesti Hirlap. Tudja-e Légrádiék Simonja, mit eszelesek a Julián-egyesület a magyarságért? Sokkal többet, mint a mennyit az apró hirdetések levelezési ügynöksége fel tudna ésszel érni. Hát akkor micsoda ábrázattal meri ennek a hazafias egyesületnek önzetlen elnökét rágalmaival meghurcolni?

De tovább is megy a vakmerő rágalmazó cikk és névszerint megnevezve a nagyváradai káptalan országosan tisztelt és apostoli áldozatkészéért mindenütt csak rajongó szeretettel emlegetett nagyprépostját, — dr. Belopotoczky Kálmán v. b. t. t. — azt merészeli róla írni, hogy — becsánatot kérünk minden jó izlésű embertől, ha idézzük — „soha több és nagyobb szolgálatot nem tett sem az egyháznak, sem a hazának, mint hogy elfelejtett magyarul beszélni.“

Vannak, a kik csak azért tanultak meg magyarul beszélni, hogy ezen a nyelven rágalmazzanak tudjanak. Mikor a Pesti Hirlapnak ezt a Belopotoczky nagyprépostra ilyen arcátlan vakmerőséggel ráfogott ordináré és durva valótlan állítását olvastuk, igazán nem tudtuk, a pathologia vagy kriminologia valamelyik tünetével állunk-e szemben.

Nagyváradon, ahol a közönség minden rétege nagyon jól tudja, ki az a Belopotoczky Kálmán nekünk magyaroknak, fölösleges minden cáfolat. Ahol mindenkinek van alkalmja hallani, hogy a nagyprépost klasszikus tökéletességgel beszéli a magyar nyelvet, hogy elsőrangú szónok, hogy az ő apostoli lelkéből fakadó böles gondolatait Pázmány Péter klasszikus nyelvén fejezi ki, hogy beszéli az összes európai művelt nyelveket, a monarchia minden népének nyelvét, de elsőszorgon és legszebben mégis anyanyelvét, a magyart, a hol tudjuk, hogy hét-nyolc nyelven képes prédikálni, hogy aktív tábortábori püspöki ténykedése idején akárhányszor a hétnek minden napján más városban, más nyelven prédikált, de mindig anyanyelvét, a magyart tette első helyre, a hol tudjuk, mit köszönhet neki a magyarság a katonaságnál és tudjuk magyar szívét, magyar szavát, magyar tetteit igazán

értékelni: mondom Nagyváradon minden efféle föllentésekre csak azt mondjuk: nem tudja, a tökéletlen mit beszél. Ha pedig tudja, hát akkor neki baj. És ez az egész ország véleménye.

Ami pedig a nagyprépost áldozatkészé- gére tett durva megjegyzést illeti, hát azt minden ember mélységes felháborodással és undorodással a legközönségesebb rágalmak sorába utasítja. Belopotoczky püspök minden jövedelme — legszemélyesebb szükségleteit kivéve — egyházáé és hazájáé. Ezt nagyon jól tudja róla mindenki ebben az országban és ezt minden hazudozást legalázó imponáló erővel hirdetik alkotásai. Itt van a negyedmilióba került Katolikus Kör, mely ebben a háborús világban is annyi szolgálatot tett és tesz a honvédelem dicső ügyének, mint kevés épület. Ott vannak a nagyprépost fedelmi bőkezűségű adományai a papság képzésére, a Vörös Kereszt céljaira, Népszövetségnek, sajtóra, árváknak, özvegyeknek — megszámlálhatlan ezer korona, sokkal több, mint amennyit a Pesti Hirlap egész fennállása alatt ama bizonyos hivalkodó nyilvános nyugtázások kottájára Jerichó késői kürtjével világgá híresztelt duzzadó zsebű többszörös bankigazgatók husz koronás koszorúmegváltásairól.

A hallatlanul durva és minden porcikájában igaztalan támadás országos felháborodást keltett. Tegnapi már dr. Belopotoczky Kálmán rendkívül megleghangu táviratot kapott a budapesti sajtóhölgy-bizottságtól. A távirat felháborodásának ad kifejezést a nagyprépost ért inzultus fölött s biztosítja őt háttartalan tiszteletéről. A Kath. Népszövetség nagyváradai szervezete ugyanezen tegnap rögtönzött csoportvezetői értekezletén tárgyalta az ügyet, megbotránkozásának adott kifejezést a Pesti Hirlap valótlanágoktól hemzsegő, durva támadása fölött s elhatározta, hogy amennyire a mai körülmények közt lehetséges, széles körben akciót indít a durva inzultus megtorlására.

A legszebb válasz pedig a napokban fog megérkezni, mikor hivatalosan közlésezik a magyar főpapság több milliós adományát a háború céljaira Simon ur akkor körülnézhet a Pesti Hirlapék környékén és megint tolnak valami az agyába, de erősebben és talán üdvösebb hatással. *

A harctéri kiállítás megnyitása.

Tegnap délben nyílt meg az a nagyszabású és Nagyváradhoz minden tekintetben méltó kiállítás, melyet a hírlapírók kezdeményezésére városunk egész társadalmi rendezett a Vigadó nagytermében.

Dél felé már a kocsik és autók serege vitte a Vigadó elé a látogatókat, akik annyian voltak, hogy az óriási terem is zűk volt a befogadásukra. A lépcsőházban felsorakozott mentés, csákós huszárok sorára esett a látogatók első tekintete s az emeleten az összes fegyvernemek tisztjeinek díszes serege tette mozgalmassá a képet. A terem már egészen megtelt előkelő látogatókkal, hogy alig lehetett előre haladni, mikor megérkezett gróf Csekonics Endre v. b. t. t. a Vörös Kereszt egylet királyi biztosa kíséretével, kik között ott volt: gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök, a Vörös-Kereszt Egylet alelnöke, az egylet karszalagjával a karján, gróf Széchenyi Emil a Vörös-Kereszt Egylet főbiztosa és dr. Farkas László udvari tanácsos, professor.

Ott voltak még; Hlatky Endre, Miskolczy Ferenc főispánok, Rimler Károly polgármester, Radu Demeter görög kath. püspök, Mangra Vazul vikárius, Fetsér Antal felszentelt püspök, dr. Hoványi Géza, Bary József, dr. Imrik Péter, Ember Géza,

dr. Karácsonyi János, dr. Fráter Imre, Lukács Odön, dr. Balogh János, Baróthy Pál, dr. Medvigy Gábor, Pallay Lajos, Németh István, Szmekta L. Odön, Kertész Miksa, dr. Gyöngyössy István, dr. Frankó József, Kőszeghy József, Besser Hugó, Hoffbauer Pál, dr. Schatz Jakab, Brém Lőrinc, dr. Mazurek Gyula, Halász Gyula, Lovassy Ferenc, Molnár Géza, dr. Móritz Ernő, Fehér Dezső, Sas Ede, Rimanóczy Béla, dr. Krüger Aladár, Kereszthy Viktor, dr. Szunyogh Pál, dr. Pelle János, dr. Adorján Emil és a társadalom számos kiválósága.

Gróf Csekonics Endre odalépett a terem előterére s pont 12 órakor kezdetét vette a megnyitó ünnepély. A zene- és énekkar a himnusz fenséges dallamával kezdte meg az ünnepély programját, mely után Rimler Károly polgármester lépett a királyi biztos elé s következő beszédet mondotta:

Azon ritka szerencsében részesültünk, hogy egy külön jótékony akciónkban a legmelegebben üdvözljük Nagyméltóságodat, a a főtisztjét annak a hadseregnek, melynek mi közkatonái vagyunk. Ezen város társadalma is megértette a nagyidők harai szavát s egy táborra lett ez a város, mely kiveszi a részét a jótékony munkájából, melyben a mi hölgyeink járnak elől, hogy letöröljék a könnyeket s enyhítsék a szenvedéseket. Ez a kiállítás is ezt a célt kívánja szolgálai, hogy újabb filléreket tegyen a jótékony oltárára. A hírlapíróké az érdem, mert ők valósították meg s termelték ezt a gondolatot s akiknek azonfelül, hogy tollukkal tesznek nagy szolgálatot, még ezt az eszmét is köszönjük. Kérem Nagyméltóságodat, hogy a kiállítást megnyitni sziveskedjék.

A királyi biztos a következő beszéddel válaszolt:

Köszönöm a megtiszteltetést, mely részemül jutott, hogy e kiállítást megnyithatom. A világon nincs semmi tökéletes, de iparkodunk kell, hogy lehetőleg megközelítsük a tökéletet. Ez a kiállítás is azt a célt szolgálja, hogy sebesültjeinket minél tökéletesebben ápolhassuk. Hálámat és köszönetemet fejezem ki ezen magaslatos cél előmozdításáért Nagyvárad eddig is zászlóvivőként elől járt mindig minden magaslatos eszme támogatása terén s ez a kiállítás egyik ténye a város fennkölt magatartásának. A kiállítást ezennel megnyitom.

Majd Fehér Dezső lapszerkesztő lépett a királyi biztos elé s meleg szavakkal üdvözölte őt. A királyi biztos szíves szavakkal válaszolt s többek között azt mondotta: „Szép eszme volt, gratulálok“.

Ezután a zene és énekkar a szózatot adta elő s megnyitó ünnepély véget ért. A jelen volt notabilitásokat mutatta be ezután a polgármester a királyi biztosnak, aki még hosszú ideig időzött a kiállításon apró részletekig megtekintve azt.

A kiállítás képe.

A régi, lovagkorokból mesélő regényírók tollát kellene kölcsön kérni, hogy képet adhassak e tárlatról, hol művészi rendezettségben s kusza összevisszaságban az emberi és az isteni (Isten a lélek) alkotások százai hevernek, hol a háromszázaddal ezelőtt és a ma kötött irigyet egymással. A halál százféle ölszerszáma, török, cifraveretű pisztolyok, kikopott s a jövődönök utat mutató fegyverek vannak, csillogó érmek, lejárt óraszerszámok a Fekete udvari fényképész képei mellett.

Fakó keretekben nehézkes vonalrajzok mellett szinte élni látszik egy pipázó magyar baka képe s Kőszeghy kiasasszonynak pogácsát kínáló leányzója. Korok és századok, harcok és béke, a rég tovatűnt világ s a ma, észak és dél emberei, alkotásai verődtek össze, hogy mutatványszámot adjanak a maguk emberölő kedve története lapjaiból.

A cifra sallangos szerb sál s a hidegen meglepő orosz keszkenő, a rongy, melyet valami doni kozáktól zsákmanóváltak s mely mégis ékesen esendülő olasz nyelven adja Il Trentinót, Trento városának s környékének hivrajzát: mind hol elszomorító, hol elragadó, elandalító érzést kelt a szivben, amin a nemzeti s egyéni életnek egy-egy tragikus, vagy lelkes, vagy édes bus emlékét idézzük fel, amiknek e tárgyak ugyis zálogai. E művészi emelkedettséggel, meglátással összehordott és ismét szétszórt darabok az egymás reflex fényében, az ablakon beszűrődő bágyadt őszi naptény vagy az esti csillár sugár ragyogásában, a keleti arabeszkre találó magyar diszek között valósággal élnek, hogy a figyelő lélek szinte elfojtott kiállításokat vagy tomboló harcokcajt vél hallani.

Egy cifra veretű középkori zsidó, vagy pisztoly, egy szimplának tetsző, ölé modern fegyverre eső tekintet nem tudja, mint esodáljon inkább, a finom cifrazatot, a vérnyomok helyén támadt rőt rozsdafoltokat, vagy egyszerűen az emberi történet királyian szép és koldus nyomorult, szenvedő és megnyugodt, gyönyörű vagy torz életmegnyilvánulásait-e?

Egy orosz ruhába öltözött bábu áll a sarokban, sapkája félrecsapva, mintha a buzogány mely fölötte van, legyintette meg; amott költői lendülettel faragott Petőfi bot mellett dárdává egyenesített kasza beszédesen szemléltetve ezt a századot, a költői lelkületét; egy óriás srappell együvé került a méregpohárral, jelentőséggel mutatva elleneink jellemére s ki tagadná meg a humort ott, hol frigyre lépett a fel nem robbant ágyugolyó és a füttyölő. Egy hajszálnyi pontossággal, de ügyetlenül pecsmegelt női arcok farkas szemét néz a mázsás páncél, mellvért mögé rejtőző lovaggal, kinek mellén a cár arany érdemkeresztje gyönyörű egyetértésben fityeg együtt valami fületlen gombbal. A levél, mely gyűrött, piszkos papíron a táborból írva a romantika kellős közepébe ragad bele, mellette pihen egy hideg üzleti könyvnek egy kifizetetlen számlának, egy girált váltónak: e kettő felett örködik egy kopott imakönyv jelezve, hogy végső vigaszul a felbontatlan levél, a lepecselt üzleti könyvek után is csak Egy marad. Valahol egy ebéd készletet szerzett be a művész egy lehuzott orosz gunyának: bádög tányér, fakanál s ezüst pohárral foghat majd a darab, fekete zabkenyérnek, mely egyedül képezi a menüt.

És a tömkeleg fölött a két diadalmas uralkodó hófehér szobra stilszerűen jelezve jellemeket s láboknál a zászlók a jövőjüket. Valahány darab van a teremben mind felőlők, kiált, vágyik, pislog, táncol, durrog, bókol, hódol úgy mint mindegyik mi-voltához illik. Valóban gyönyörűség elmerülni nézésükre.

Különösen szépek dr. Péchy Károly, dr. Nagy Ignác, Kalló Istvánné, Vajda Sándor, dr. Roskopf Béla, Mandelényi Béla, Mezőnraezky Gáborné és Baranyi őrnagy, Csanády altábornagy, Bolyós János kiállított tárgyai.

Az első délelőtt 1328 korona folyt be.

HIREK

A téli háború borzalmai ellen harcosainknak prémre van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hadségélyező Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

* **Kinevezés a hadseregben.** Ófelsége Verner Józsefet a 101 ik gyalogezredben hadnagygyá nevezte ki.

* **A Szigligeti-Társaság háborus matinéja.** Az a nagyszerű műsor, amelyet a Szigligeti-Társaság rendezőbizottsága az első háborus matinéra összeállított: méltán kelt nagy érdeklődést művelt közönségünk körében. Rádl Odön elnöki megnyitója, E. Kovács Mariska, Bihari Ákos, Kozáry Gyula közreműködése ezt a felolvasó ülést elsőrendű művészi eseményné avatják. A matiné vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a városháza dísztermében, mérsékelt belépti díjak mellett s az ülés tiszta jövedelmeit a Vörös Kereszt Egyesület s a többi háborus jótékony cél kapja.

* **Az Ipartestület Hitelszövetkezet felhívása.** Tudvalevő dolog, hogy az immár országszerte megindult nemzeti kölcsön jegyzése dolgában kezdeményező lépést az 1898. XXIII. t.-c. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet tette meg és viszi ma is a vezető szerepet. Ezen intézetnek helyi szerve a Nagyvárad Ipartestületi Hitelszövetkezet, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja (Mezey Mihály-utca 4. szám alatt) ahol a nemzeti kölcsönre való aláírások már most előjegyezhetőek és f. hó 16-tól kezdve eszközölhetőek. Ugyanott a vonatkozó felvilágosítások is megadatnak.

* **A hadikölcsön jegyzése.** A hadikölcsön jegyzését hazafias készséggel karolja fel közönségünk. A nagyvárad ipartestület elnöksége 10000 korona jegyzését javasolta, de a testület előljárósága 25000 korona hadikölcsön jegyzését határozta el. Amennyiben ezidő szerint ilyen összeg a testületnek nem állna rendelkezésére, felhatalmazza az előljáróságot, hogy a hiányzó összeget hitel útján szerezzze meg. Sas Ede a Nagyvárad főszerkesztője és dr. Papp János felkészítő indítványt adtak be a Vidéki Hírlapírók Orsz. Szövetségéhez, hogy a hadikölcsönből nagyobb összeget jegyezzen a Szövetség, amelynek 100.000 koronánál nagyobb vagyona van.

* **A katonák családjainak.** Nagyvárad polgármesteri hivatalánál a hadbavonult katonák családjai részére a következő adományok folytak be: A Nagyvárad utján Ettwel Jenőné 10 K és Emődi Odön Budarestről 15 K, Smerhovszky József 10 K, Wallanti Ibolyka gyűjtése: Laczik István, Boglucz István, Harner Ferenc, Stecher Frigyes 1-1 K. H. L. 60 f., Nagy Lajosné, Bende Izabéla 40-40 f., Szigye Eva, Vallant Ibolyka, N. N., N. N. 30-30 f. N. N. Zaiti Andrásné, N. N. Réti Jenőné, 20-20 f. Vallant Gerő 10 f., összesen 7 K 50 f. Szikszai Béla gyűjtése: Gyuresik Gyula, Samu Juliánna, N. N., Silber József, Z. Y. 20-20 f. N. N. 50 f. N. N. 30 f. T. E., N. N. 10-10 f. Összesen 2 K. Stagl Ilona gyűjtése: özv. Neumanné 30 f., Balácsi Ferenc, Asztalos Margit, Róth Ignátné, Bojosi Mariska, G. Gy., N. N., Weisz Gyula, Balog Béla 20-20 f. Weisz Ede 10 f. Összesen 2 K. Répászky Irén gyűjtése: Boglucz István 1 K. N. N. neveken 1 K 80 f. Fábian Anna 10 f. Összesen 2 K 90 f.

* **A Szigligeti-Társaság és a hadi kölcsön.** A Szigligeti-Társaság választmánya ma, pénteken délután 3 órakor a Gazdasági és Iparbank helyiségében ülést tart, amelyre az idő rövidsége miatt ezúton hívom meg a választmány tagjait. Az ülés tárgya dr. Papp János indítványa a nemzeti kölcsön jegyzése tárgyában. Nagyvárad, 1914. november 12. Rádl Odön, elnök.

*** A csanádi főispán állapota.** Megemlékeztünk arról a merényletről, amit a harcra induló Markovics Manó dr. csanádi főispán ellen egy északi állomáson követtek el. A főispánt sréteinek birtokára, Inádra szállították, ahol most egy csanádmezei küldöttség meglátogatta. A főispán sebesülése nem veszedelmes és már rá tud állani átlótt lábára. Két-három heti gyógykezelés után a főispán teljesen egészséges lesz.

*** Halálozás.** Jónás Lajosné, a Népszövetség egyik buzgó tagja, hosszas szenvedés után a hó 12-én meghalt. Temetése ma, pénteken, lesz a Krisztina-utca 2. sz. gyászházból.

*** Szabadságolt sebesültek jelentkezzenek.** A cs. és kir. katonai állomásparancsnokság Res. 534. számú megkezdése folytán ezennel közhírré teszem, hogy a temesvári cs. és kir. katonai parancsnokság 2-5248. Prás. számú rendelete értelmében a Nagyvárad város területére házi ápolásba szabadságolt s ugy a közös hadsereg, mint a honvédség a népfelkelés kotelékében álló legénységi állománybeli sebesültek és betegek folyó évi november hó 18-ikán szerdán délelőtt 10 órakor a várban katonai felülvizsgálat alá kerülnek. Miért is felhívom az összes házi ápolásba utalt legénységi állományba tartozó sebesülteket és betegeket, hogy a fentjelzett határidőben és helyen a törvényes követelmények terha alatt okvetlenül jelenjenek meg. Nagyvárad, 1914. november hó 12. Eleméri Ferenc katonai tanácsnok.

*** A legközelebb kibocsátandó 6%-os adómentes állami járadékkölcsön jegyzésére a m. kir. pénzügyminiszter a Gazdasági és Iparbank részvénytársaságot nyilvános aláírási helyül kijelölte. Erre vonatkozó előjegyzéseket az intézet már most elfogad.**

*** Halottak—sebesültek.** A 46-ik veszteségi lajstromban közölt 101. gye. beli legénység névsorát a következőkben folytatjuk:

Jagri György s. Jagyugy János s. Jambrich György s. Jambrich Pál s. Janecskó Pál s. Jankó Sándor örv. s. Jardán Vince s. Jazó Mihály s. Jenei Béla s. Jevuczó József címz. örv. s. Jordán O. Imre s. Jordán Lajos s. Józsa György s. Juhanyák Péter Pál s. Juhász György s. Juhász Pál s. Juhász Péter s. Juhász M. János s. Juhász Sándor s. Kabadi Ferenc s. Kacs Mihály s. Kakuja György s. Kalarovszki András s. Kanton Mihály mh. Karabán Mihály s. Kársz Mihály s. Karim Mátyás szakv. s. Katona János s. Katyják András mh. Kelencsés István tiz. mh. Kereki Béla s. Keresztes István s. Kesjár György tiz. s. Kifor János s. Kircs János s. Kirner Pál s. Kiss Ferenc s. Kiss Gábor örv. címz. tiz. s. Kiss B. Gábor s. Kiss Géza mh. Kiss K. János s. Kiss János s. Kiss László s. Kiss László s. Kiss Mátyás s. Kiszely Pál s. Kivadak Sándor s. Klepka Pál tiz. mh. Kliment István s. Kmetz Mihály s. Kocsis István s. Kokovecz Pál s. Kollár Ferenc századkürtös s. Kollosi Elek s. Komiszár György mh. Konopka Márton s. Korán János szakv. címz. örm. s. Korcsok István s. Körösi János s. Kósa Mihály s. Kőszegi Lajos örv. s. Kovács András s. Kovács Ferenc s. Kovács A. Gábor s. Kovács György s. Kovács György s. Kovács János III. tiz. s. Kovács János s. Kovács János s. Kovács József s. Kovács Lajos s. Kovács Mihály s. Kovács Mihály s. Kovács Mihály s. Kovács Mihály s. Kovács Pál s. Kovács Pál s. Kovács István s. Kovács Zsiga s. Kralyik János s. Kraszkó Mihály s. Kratik János s. Krista István s. Krizsán György s. Krizsán István s. Kucsera János s. Kugyelka János s. Kurilla Lajos s. Kruszt Illés mh. Laczó János címz. tiz. s. Laczó János örv. s. Ladányi György tiz. s. Lakatos Mihály s. Lakatos Vince címz. örv. mh. Lapusnyu Mátyás s. Lazarevics Risto s. Lédig József

s. Leboeszy György s. Lestyán György s. Lestyán Mátyás tiz. s. Licker Mihály s. Liptáki Mátyás s. Lipták György örv. címz. tiz. s. Lipták János s. Lipták János s. Lonján Tódor s. Lucza János s. Luczó Lajos s. Lukácsik Pál s. Lipták II. s. Lustyick J. H. s. May András póttart. s. Maya Tódor s. Mák Lajos tiz. s. Makadi Péter s. Malatynszki Mihály s. Manscheim Ferenc örv. s. Maradák Pál s. Marafka Miklós örv. s. Markó András s. Morasán Mózes s. Matajcs János s. Matik András s. Medvegy Mihály s. Meri László s. Mees-Balogh Sándor örv. mh. Mészáros Gábor s. Mészáros János s. Mészáros Mihály s. Mészáros Tódor s. Mezei József örm. s. Micaki János s. Mihucz Tódor s. Milliz Prokop s. Mitli Sándor s. Mizbach Lajos s. Molnár András s. Molnár András s. Molnár Antal s. Molnár B. Imre címz. örv. s. Molnár Lajos s. Molnár L. Lajos s. Monori János s. Monori Lajos s. Morok Illés s. Mucsi János s. Murányi Antal s. Murics Pál s. (Folytatás.)

*** A Félix-fürdő új vonatja.** A mi gyönyörű Félix-fürdők készül a téli kúrára. Most is szaporán látogatják gyógyító hőforrásait s az élet olyan eleven és mozgalmas odakinn, mint a szezon közepén. A legközelebbi időre nevezetes, magas vendégeket is vár Komzsik Alajos, a Félix-fürdő fáradhatatlan népszerű gazdája. A harctérről fényesrangú tisztok jönnek a Félixbe néhány napi pihenőre üdülni s fogadásukra nagyszabású előkészületek történnek. A Félix-fürdőből egyébként máttól kezdve rendes új vonat közlekedik, mely este 8 óra 9 perckor indul Nagyváradra s így a vendégek ez egész napot a kellemes, minden kényelmet nyújtó gyógyhelyen tölthetik.

*** A legközelebb kibocsátásra kerülő nemzeti kölcsön részére a m. kir. pénzügyminiszter által a Nagyvárad Takarékpénztár jegyzési helyül hivatalosan kijelöltetett.**

x Poloskairtó Noxin biztos szer Ára: 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

x Kiadó lakások. Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x A kibocsátandó 6%-ot kamatozó új hadikölcsön kötvényekre jegyzéseket az eredeti feltételek mellett elfogad a Polgári Takarékpénztár r-t. Nagyvárad Kossuth-u.

*** Aszódi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-u., Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, egy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árakat számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, cocnac, likörök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árakkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi-uti Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x Védekezés a kolera ellen. Hathatós bacillusölő és fertőtlenítő szerek Lysoform, Carbolsav, fertőtlenítő szappanok, Kals szappan, stb. Kiváló, megbízható minőségben kaphatók és házhoz szállíthatnak. Farkas István Apolló drogueriájában Nagyvárad Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x „Aláírási hely a nemzeti kölcsön jegyzésére. A legközelebb kibocsátandó hadikölcsön jegyzésére a m. kir. pénzügyminiszter az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaságot nyilvános aláírási helyül hivatalosan kijelölte.“

*** Több egyszobás lakás kiadó.** Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

*** A M. Kir. Pénzügyminiszterium felhatalmazása alapján a 6%-os m. kir. adómentes állami járadékkölcsönre (hadikölcsönre) aláírásokat folyó évi november hó 23-ikáig bezárólag készséggel elfogadunk. Felvilágosításokkal bárkinek szívesen szolgálunk. Biharmegyei takarékpénztár.**

x Watta és kötszertelék nagy mennyiségben raktáron vannak az Apolló drogueriában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsвай-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank r-t-nál.

x Eladó egy szelid őz Rákóczi-ut 57. szám alatt.

*** Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r. t. (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módozatok mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.**

x Három liter családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

*** Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x Kiadó lakások. Szacsвай-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank r-t-nál.

**Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők
legjobb minőségben**
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczi-uton kaphatók.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

**A legszebb
kézimunkák**
Tátray cégnél
Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

Legujabb táviratok.

A szerb hadsereg visszavonul.

Budapest, november 12. (Hivatalos jelentés a déli hadszíntérről.) Tegnap az üldözést az egész arcvonalon folytattuk, miközben állandóan az ellenségnek előre elkészített hadálásokba befészkelte utóvédjeivel küzdöttünk. Altalánosságban elértük Osseincától keletre eső magaslatokat a Nacucani és Száva melletti Novosello által képzett vonalat. Az ellenség teljes visszavonulásban van. Közélső és Valjevó felé, hol pilótáink jelentése szerint sok ezer mindenféle trén jármű zárja el a közlekedést. Tegnap jelentett hadizsákmányon kívül ujabban még négy ágyut, tizenhárom löszerkocsit, egy löszerosztatot, több löszér és élmezési raktárt, tréneket, sátrakat és egyéb hadi anyagot zsákmányoltunk. Sok szerbet ejtettünk foglyul, számuk még nem ismeretes. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A keleti harctérről.

Budapest, november 12. Az északi hadszíntéren Kosmuneknél egy orosz lovas hadtest ellen vívott győztes lovassági harcok kívül nagyobb ütközetek tegnap nem voltak. Ellenséges felderítő osztagokat, amelyek mozdulatainkat akarták megállapítani, visszavertünk. A mostani hadműveletek keresztülvitelénél csapatainknak mindenkor tanúsított kiválósága és harci ereje újból érvényesült. Höfer.

A német főhadiszállás jelentése.

Berlin, nov. 12. A német nagy főhadiszállás jelenti: Nieuporton át Lembartyde külvárosig előre hatolt ellenséget csapataink az Yser tulsó partjára visszavetették. Az Yser keleti partját a tengerig az ellenségtől megtisztítottuk, az Yser-csatornán át. Dixmuidentől délre támadásaink tovább haladtak. Yprestől keletre csapataink előbbrenyomultak. Egészen több mint kétszáz franciát ejtettünk foglyul, négy ágyut és négy géppuskát zsákmányoltunk. Az argonnei erdőségtől nyugatra és az erdőségben magában ellenünk intézett támadásokat visszavertük. A keleti hadszíntéren lovasságunk Kalisehtől keletre tulerőben támadó orosz lovasságot újból visszaverte. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hirlapírók a nemzeti kölcsönre

Budapest, november 12. (Tud. távirata.) A Hirlapírók nyugdíj intézete a hadi kölcsönre negyedmilliót jegyezett.

Valjevo alatt.

Nis, nov. 12. (Tud. táv.) Az osztrák-magyar sereg előrenyomulásáról jelentést adva megállapítja a szerb kormány, hogy seregeink Valjevo alatt ostrom-távolságra

vannak. A szerb főhadiszállást ezért Valjevóból Uladenovacra helyezték át.

Románia semlegessége.

Berlin, november 12. (Tud. táv.) A román kormány megtagadta Oroszország abbéli kérelmét, hogy semlegességének megszegésével orosz csapatokat engedjen át területén a törökök ellen.

Nyitva az ut Stanislauba.

Körösmező, november 12. (Tudósítónk távirat.) Delalint, mely innen 46 kilométernyire van, az oroszok kiürítették. Előcsapataink bevonultak a városba. Ezzel a Staniszlau felé vezető mű-ut felszabadult, seregeink előtt nyitva áll.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Pénteken: Heidelbergi diákélet.
Szombaton: Gül Baba rózsái.
Vasárnap délután: Vörös ördögök.
Vasárnap este: Obrenovics Sándor.

Éjjel az erdőn.

Rákosi Jenő érdekes népszínművét adták az este a színházban. Ezt a régi jó darabot a jelenvolt csekélyszámú közönség hálaosan fogadta s a szereplők csakugyan megérdemelték a meleg tapsokat. Mindjárt ki kell emelnünk a két fő női szereplőt: Vigh Mancit elragadó bájosságával s Lakatos Ilonkát élénk temperamentumával és közvetlenségével. A többiek között nagyon jó volt Medgyaszai Jenő és Tompa, nemkülönben Farkas Pál és Szarvasi, ugyszintén a többi szereplő is derekasan megállta helyét. Külön ki kell emelnünk Leóvey Leót, aki ügyes, aktuális kupléival zajos tapsra indította a közönséget. (ff.)

Heidelbergi diákélet. Pénteken este előreláthatólag is roppant érdekesnek ígérkező előadása lesz a Szigligeti színháznak, ahol a Heidelbergi diákélet reprizo teljesen új betanulással és szereposztással kerül színre. A közönség, amelynek ez a bájos meséjű színmű egyik állandó, kedves műsor-darabja volt mindig, ez alkalommal is élénkebb érdeklődést tanúsít a pénteki előadás iránt. A herceget Tompa Béla, a miniszterelnököt Varsa Gyula, a nevelőt Sik Rezső, Lutz komornyikot Farkas Pál, Katica bájos szerepét Polgár Mariska, Austerberg grófit Medgyaszai, Kellermant Leóvey játsszák.

Igazságszolgáltatás.

Kurpásék méregkeverő ügye. Tegnap folytatta az aradi esküdtszék a Kurpás György és Cson Anna méregkeverési ügyében a tanukihallgatásokat. Több lényegtelen tanuvallomás után Kurpás leányának a vallomásra került a sor, aki a védelem szempontjából igen nagyfontosságú kijelentéseket tett. A tizenhárom éves lány a keresztkérdések alatt is világos és biztos feleletet adott, amelyek szerint Pelle Grigor, az egyik áldozat csak egy-két órával rosszullete után itta meg azt a pálinkát, amely állítólag arzént tartalmazott. A tanukihallgatásokat ma foly-

tatják és valószínűleg a bizonyítási eljárás ma estig befejeződik.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Katonai ruhákat

az összes fegyvernemek részére, a mai áron alul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltökre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Biharvármegye alispánjától.

18261—1914.

Pályázati hirdetmény.

A vaskóhi főszoigabirói járásban lemondás folytán üresedésbe jött évi 2000 (Kettőezer) korona kezdő fizetéssel évi 360 (Háromszázhatvan) korona lakáspénzzel és évi 600 (Hatszáz) korona uti átalánnyal javadalmazott járásorvosi állásra és az esetleg megüresedő más járásorvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. cz.-ben előirt minősítésüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket a 125.000/1902 B. M. sz. a. kibocsátott vármegyei ügyviteli szabályzat 4-ik §-ában előirt módon Biharvármegye főispánja, méltóságos dr. Miskolezy Ferencz úrhoz címezve 1914. évi december hó 15-ének délelőtt 12 órájáig hozzam annyival inkább nyujtsák be, mivel a később beérkezők kérvények figyelembe vételét nem fognak.

Nagyvárad, 1914. november 9.

Fráter Barnabás
alispán.

Cement, cementcsövek, fedellemez, gipsz,

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.
Nagyvárad, Bémer-tér 4.

A kibocsátandó 6%-ot kamatozó u hadikölcsön kötvényekre jegyzéseket az eredeti feltételek mellett elfogad, továbbá a 4%-os magyar korona járadék 1914. december 1-én esedékes szelvényeit már november 20 tól kezdve költségmentesen beváltja az

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

1914. évi 6%-os magyar királyi adómentes állami járadékkölcsön.

(HADI KÖLCSÖN.)

Aláírási felhívás.

Az 1912. évi LXIII. t.-cz. 17. §-a alapján a ministerium felhatalmaztatott, hogy a hadi szükségletek fedezésére szükséges összegeket addig, amíg azok a törvényhozás útján meg nem állapíttatnak, az elkerülhetetlen szükség mérvéig előlegezhesse és azok megszerzése iránt hitelművelet útján intézkedhessek. E felhatalmazás alapján ezennel 6%-kal kamatozó adómentes állami járadékkölcsön bocsátatik ki.

A kibocsátás összege a megtartandó nyilvános aláírás eredménye alapján fog megállapíttatni.

A bemutatásra szóló járadékkölcsönkötvények 50, 100, 1 000, 5 000 és 10 000 koronás címletekben fognak kiállíttatni.

A kötvények 1914. november 1-től kezdődőleg évi 6%-kal, minden év május 1-én és november 1-én lejáró félévi utólagos részletekben kamatoztatnak, az első szelvény tehát 1915. május 1-én esedékes.

Az a kötvénytulajdonos, aki az általa vásárolt kötvényeket az aláírás alkalmával zárolja, s ezt a zárolást 5 éven át fel nem oldatja, azt a jogot nyeri, hogy az ötödik év utolsó negyedében, legkésőbb 1919. november 1-én a kötvényen alapuló követelését, e naptól számított egy évre névértékben leendő visszafizetésre felmondhatja. A m. kir. kincstár köteles az ilyképen felmondott kötvényeket legkésőbb 1920. november 1-én névértékben visszafizetni. A zárolásból kifolyólag az aláíró felet költség nem terheli.

A m. kir. pénzügyministerium fentartja magának azt a jogot, hogy előre közzéteendő három havi előzetes felmondás mellett, ezt a kölcsönt egészben vagy részben, névértékben visszafizethesse, azonban az esetleges felmondás 1920. november 1-jét megelőző időre nem fog eszközöltetni.

A kamatok, épügy mint felmondás esetén a kölcsönkötvények tőkeértéke, minden fennálló és a jövőben behozandó magyarországi adó, bélyeg és illeték levonása nélkül fizettetnek ki.

A kötvények 10 évre szóló kamatszelvevényekkel és szelvényutalványokkal ellátva, mely utóbbi ellenében az új szelvények annak idején a beváltóhelyeknél minden költség nélkül és illetéktől mentesen átvehetőek.

Az esedékes szelvények és az esetleg felmondott kötvények költségmentesen beváltatnak:

Budapesten: a magyar királyi központi állampénztárnál,

a m. kir. postatakarékpénztárnál,

a magyar korona országainak területén:

valamennyi királyi állampénztárnál és adóhivatalnál

azonkívül további intézkedésig:

Budapesten: a Magyar Általános Hitelbanknál,

a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületnél,

a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál,

a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Banknál,

valamint a m. kir. pénzügyministerium által erre a célra a magyar korona országai területén vagy azonkívül kijelölendő helyeken.

Az erre a járadékkölcsönre vonatkozó minden közlemény a «Budapesti Közlöny»-ben és a «Wiener Zeitung»-ban közzé fog tétetni.

A kibocsátásra kerülő 6%-os magyar királyi állami járadékkölcsön ezennel a következő

feltételek

mellett nyilvános aláírásra bocsátatik:

1. Az aláírás történhetik az alább megjelölt aláírási helyek bármelyikénél

1914. évi november 16-tól november 23-ig bezárólag

terjedő határidőben a szokásos hivatalos órákban.

2. Aláírási helyekül szolgálnak: a magyar korona országai területén levő összes kir. állampénztárak és adóhivatalok, a m. kir. postatakarékpénztár és az összes kir. postahivatalok, mint a m. kir. postatakarékpénztár közvetítő hivatalai, az Osztrák-Magyar Bank budapesti főintézete, valamint a magyar korona országai, továbbá Bosznia és Hercegovina területén levő fiókjai, az 1898. XXIII. t.-cz. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet,

a Magyar Általános Hitelbanknál,

a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület,

a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank,

a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank,

az Angol-Osztrák Bank budapesti fióktelepe,

a Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság,

a Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság,

a Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság,

az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár,

az Első Magyar Iparbank,

a Hazai Bank Részvénytársaság,

a „Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság,

a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete,

a Magyar Agrár- és Járadékbank Részvénytársaság,

a Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság,

a Magyar Bank és kereskedelmi Részvénytársaság,

a Magyar Földhitelintézet,

a Magyar Jelzálog Hitelbank,

a Magyar Kereskedelmi Hitelbank Részvénytársaság,

a Magyar Országos Központi Takarékpénztár,

a Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja mint

részvénytársaság,

a „Mercur” váltóüzleti részvénytársaság,
a Nemzeti Takarékpénztár és Bank Részvénytársaság és
a Wiener Bank-Verein magyarországi fióktelepe, budapesti intézetek és ezeknek összes budapesti és vidéki fiókjai; valamint

az Első Horváth Takarékpénztár,

a Horvát Általános Hitelbank Részvénytársaság,

a Horvát Leszámitoló Bank és

a Horvát-Szlavon Országos Jelzálogbank zagrebi intézetek, továbbá

a Privilegirte Landesbank für Bosnien und Hercegovina és
a Privilegirte Agrar- und Kommerzial-Bank für Bosnien und Hercegovina című sarajevói intézetek, végül

a felsorolt budapesti és zagrebi intézetek által a m. kir. pénzügyministerium jóváhagyásával felhatalmazott és esetről-esetre az illető intézet székhelyén megfelelően közzé tett intézetek.

A kibocsátásra kerülő járadékkölcsön kötvényekre történő befizetésekre a fennálló rendelkezések értelmében átutalás útján igénybevehető a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél, s más ily cégeknél 1914. augusztus 1-je előtt betéti könyvre vagy folyószámlára elhelyezett, egyébként moratorium alá eső betétek is.

Azok, akik a befizetésekre ilyen betétjüket kívánják igénybe venni, betétjük teljes összege erejéig az illető betéti üzlettel foglalkozó intézet vagy cég közvetítésével jegyezhetnek, s ezek az intézetek és cégek — amennyiben nem hivatalos aláírási helyek — a betétekből teljesítendő befizetéseket a hivatalos aláírási helyek valamelyikével számolják el.

3. Az aláírási ár minden 100 korona névértékért:

a) ha az aláírásakor az egész aláírt összeg befizettetik 97 korona 50 fillér,

b) ha pedig az alábbi 4. pontban körülírt kedvezményes fizetési módot választják igénybe 98 korona.

Ezen az áron felül az aláíróval szemben sem folyóamat, sem jutalék felszámításának helye nincs.

4. Ha az aláírt összeg 100 koronát meg nem halad, az aláírás alkalmával mindenkor az egész aláírt összeg befizetendő.

A 100 koronát meghaladó aláírásoknál, amennyiben az aláírás alkalmával nem fizettetik be az egész aláírt összeg, az aláírás alkalmával az aláírt összeg 10% a biztosítékképpen leteendő és pedig a kir. állampénztáraknál és adóhivataloknál, a m. kir. postatakarékpénztár közvetítő hivatalainál, továbbá az 1898. XXIII. t.-cz. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezetnél készpénzben, a többi aláírási helynél pedig vagy készpénzben vagy olyan értékpapírokban, amelyeket az aláírási hely elfogadhatóknak tart.

Az aláírt összegek annál az aláírási helynél fizetendők be, amelyről az aláírás történt és pedig:

a jegyzett összeg 40%-a legkésőbb 1914. december 12-ig,

> > > 30%-a > 1914. december 22-ig,

> > > 30%-a > 1915. január 8-ig.

A teljes befizetés megtörténte után az aláírási hely a letett biztosítékot elszámolja, illetőleg visszaadja.

5. A jegyzés céljaira szolgáló nyomtatvány űrlapok az összes jegyzési helyeknél díjtalanul kaphatók. Ily nyomtatványok hiányában az aláírás levélileg is eszközölhető. Az aláírási levél (nyilatkozat) szövege a hirdapok útján is közölteni fog.

6. A befizetés alkalmával

a) szabad darabokra történő aláírásoknál az aláíró fél az aláírási helytől pénztári elismervényeket kap, amelyeknek járadékkötvényekre való kicserélése 1914. december 18-tól kezdve költségmentesen ugyanazon helyen fog megtörténni, ahol a pénztári elismervények kiadattak.

b) zárt darabokra történő aláírásoknál az aláíró fél az aláírási helytől megfelelő elismervényeket kap, amelyeknek a pénzügyministerium részéről kiállítandó elismervénnyel való kicserélésére nézve idejekorán hivatkozott útján fog a felhívás közzététetni.

50 koronás címletek csak annyiban fognak kiadatni, amennyiben az aláírt összeg más címlettel nem egyenlíthető ki.

7. A járadékkötvények kézizálogul leköltése mellett az Osztrák-Magyar Bank és a M. kir. Hadi. Kölcspénztár a mindenkori hivatalos váltóleszámitolási kamatlábon nyújtanak kölcsönt.

Az igénybevevő előlegkölcsön után biztosított kedvezményes kamatláb további intézkedésig, de legalább egy évig érvényben marad.

A nevezett két intézet ugyancsak kedvezményes, vagyis a szabályszerűnél 1/2 százalékkal alacsonyabb kamatláb mellett nyújt előleget egyéb megfelelő értékpapírokra is, amennyiben a felveendő összeg a jelen felhívás alapján aláírt összeg kiegyenlítésére szolgál.

8. Az aláírók kívánságára a járadékkölcsön kötvényeit a szelvények beváltásával megbízott hivatalos beváltóhelyek és az Osztrák-Magyar Bank budapesti főintézete, valamint a magyar korona országai, továbbá Bosznia és Hercegovina területén levő fiókjai 1915. december 31-ig költségmentesen fogják megőrizni és kezelni.

9. A végleges címletek elkészítéséig a m. kir. pénzügyministerium részéről egységesen kiállított ideiglenes elismervények adatnak ki az aláíróknak, mely elismervényeknek végleges kötvényekre való kicserélése 1915. április 1-től kezdődőleg költségmentesen ugyanazon helyen fog megtörténni, ahol az ideiglenes elismervények kiadattak.

Budapest, 1914. évi november hó 11-én.

Teleszky János s. k.
magyar királyi pénzügyminister.